

PASAULES
LIELĀKĀ
MĀCĪBU
STUNDA

unicef

WORLD
CHILDREN'S
DAY

Nodarbības
ilgums

Aptuveni
60 min.

Vecums

8–14
gadi

© UNICEF

Rakstot bērības nākotni: visiem bērniem visas tiesības

Mācību mērķi

- Iepazīties ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu tiesību konvenciju (BTK).
- Saprast saikni starp globālajiem mērķiem un konvenciju.
- Iedomāties nākotnes bērību, kurā tiktu ievērotas visu bērnu tiesības.
- Runāt par savām tiesībām un rīkoties Pasaules bērnu dienā.

Resursi

- Izdales materiālu kopijas – atkarībā no tā, vai aktivitāte ir individuāla vai grupā.

Piezīme mācību stundas vadītājiem

Lai iegūtu papildu mācību materiālus par bērnu tiesību saistību ar globālajiem mērķiem, aplūkojiet šo mācību stundas plānu (angļu valodā): <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/make-every-school-safe-to-learn/>

Lai iepazīstinātu skolēnus ar globālajiem mērķiem, izmantojiet mācību plānu:
<http://worldslargestlesson.globalgoals.org/introduce-the-global-goals/> (angļu valodā) un
video: <https://vimeo.com/138852758> (angļu valodā).

Ieskats stundas plānā

1. solis: Domāt par bērniību

Lūgt skolēnus padomāt, kas viņiem un kas citiem cilvēkiem saistās ar bērniību. Vai izpratne par bērniību atšķiras?

2. solis: Ievads Bērnu tiesību konvencijā

Skolēni tiek iepazīstināti ar 5 bērnu tiesībām.

3. solis: Izprast sasniegumus un izaicinājumus

Interaktīva aktivitāte, kas palīdz skolēniem saprast bērniības koncepta attīstību un izaicinājumus.

4. solis: Runāt par bērniības nākotni

Skolēniem tiek lūgts iztēloties, kādu viņi nākotnē vēlētos redzēt bērniību visiem pasaules bērniem, un izvēlēties radošu veidu bērniības attēlošanai.

5. solis: Sāciet rīkoties un sviniet savas tiesības!

Idejas, kā skolēniem atzīmēt Pasaules bērnu dienu un piedalīties aktivitātēs skolā, izmantojot #KidsTakeover.

Kā izmantot stundas plānu

Lai mācībstunda iederētos Jūsu darba plānā, to var pielāgot un paplašināt. Zemāk ir atrodams ieteicamais plāns skolēniem, kā soli pa solim izveidot savu nākotnes bērniības vīziju.

1. solis: Domāt par bērnību

10
min.

Piezīme mācību stundas vadītājiem

Pirmais solis ir diskusija ar skolēniem par to, ko viņiem nozīmē bērnība. Diskusija var būt īss Jūsu stundas ievads, bet varat arī izvērst garāku diskusiju par visiem zemāk ieteiktajiem jautājumiem.

Pavaicājiet skolēniem: *ko jums nozīmē vārds bērnība?*

Definīcija no Oksfordas vārdnīcas: laiks vai periods, kad persona ir bērns.

Palūdziet skolēnus uzrakstīt dažus variantus uz papīra. Skolēniem nav jādalās ar savām domām ar citiem, ja vien viņi paši to nevēlas.

Diskutējiet un apkopojiet vairāku skolēnu viedokļus un idejas.

Pēc tam parādiet **1.**, **2.**, **3.** un **4.** pielikumā atrodamos pasaules mākslinieku ieskatus par to, kas ir bērnība. Pavaicājiet – *Vai tie visi ataino bērnību? Kādas līdzības saskatāt savā un mākslinieka skatījumā par to, kas ir bērnība? Kādas ir atšķirības?*

Tālākie jautājumi diskusijai varētu būt:

- *Kad bērnība sākas un kad tā beidzas?*
- *Ko nozīmē bērnība?*
- *Kā jums liekas, vai priekšstats par bērnību visur ir vienāds?*
- *Kā bērnība (Jūsu valstī) varētu būt līdzīga vai atšķirīga no bērnības citā valstī?*
- *Kas ir svarīgs „labai” bērnībai?*

Piezīme mācību stundas vadītājiem

Termins „bērns” attiecas uz jebkuru cilvēku, kas nav sasniedzis 18 gadu vecumu.

Pēc diskusijām klasē lūdziet skolēnus domāt par idejām, kuras viņi pierakstīja stundas sākumā. Vai kāds no uzskatiem ir mainījies? Varbūt vajadzētu kaut ko papildināt? Varbūt klases diskusijas radīja jaunas idejas?

Pierakstiet atziņas, kuras visi klasē uzskata par svarīgām, lai raksturotu bērnību.

Papildus:

„Dollar Street” ir lielisks avots, lai aplūkotu, kādas ir bērnu istabas visā pasaulē. Aplūkojiet to kopā ar skolēniem, lai atklātu līdzīgo un atšķirīgo: <https://www.gapminder.org/dollar-street/matrix>

2. solis: Ievads Bērnu tiesību konvencijā

10
min.

Tālāk pastāstiet skolēniem, ka viņi nav vienīgie, kas ir aizdomājušies par bērnību un to, kā tas ir būt bērnam. Pirms trīsdesmit gadiem Apvienoto Nāciju Organizācija (gandrīz visas pasaules valdības) vienojās par juridiski saistoša dokumenta izveidi, ko nosauca par Bērnu tiesību konvenciju. Tā satur 54 pantus, kas nosaka bērnu tiesības un to, kā valdībām vajadzētu strādāt kopā, lai nodrošinātu tās visiem bērniem. 2019. gadā mēs svinam konvencijas 30. gadadienu.

Parādiet **5.** un **6. pielikumu**. Palūdziet skolēniem padomāt par stundas sākumā paustajām idejām. Vai viņi saskata to, kā viņu sākotnējās domas par bērnību sasaucas ar Bērnu tiesību konvenciju?

Izlasiet dažus pantus skaļi un apspriediet tos ar klasi. Paskaidrojiet skolēniem, ka visas tiesības ir vienlīdz svarīgas un ir savstarpēji saistītas.

Sākumā Jūs pievērsīsieties 5 pamatlīnijām.

- **Tiesības tikt sadzirdētiem un uzklausītiem** (12. pants, 13. pants par bērna tiesībām meklēt, saņemt un nodot informāciju, 14. pants par domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību un 15. pants par biedrošanās brīvību).
- **Tiesības uz godīgu attieksmi** (2. pants, kurā akcentēts nediskriminēšanas princips).
- **Tiesības uz izglītību** (28. un 29. pants par izglītības pieejamību un mērķiem).
- **Tiesības uz dzīvību un veselīgu attīstību** (6. pants un 24. pants par tiesībām uz kvalitatīvu veselības aprūpi).
- **Tiesības spēlēties** (31. pants par tiesībām uz brīvo laiku, rotaļām un kultūras dzīvi).

Aiciniet skolēnus salīdzināt, vai šīs tiesības sasaucas ar viņu iepriekš paustajām atziņām stundas sākumā.

Piezīme mācību stundas vadītājiem

Ja vēlaties sīkāk izpētīt Bērnu tiesību konvenciju un tiesības, kas ir īpaši būtiskas Jums, aplūkojiet:

<https://home.crin.org/rights-gallery>

Bērnu tiesību konvencija latviešu valodā pieejama šeit: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-likumi/id/1150>

3. solis: Izprast sasniegumus un izaicinājumus

20
min.

Paskaidrojiet skolēniem, ka, neskatoties uz pēdējos 30 gados sasniegto ievērojamo progresu bērniības pieredzes uzlabošanā bērniem visā pasaulē, vēl aizvien daudzi bērni sastopas ar problēmām.

1. variants. Skolēni pēta dažus sasniegumu un izaicinājumu piemērus. Izdaliet **7. pielikumā** pievienoto materiālu. Skolēniem ir iespēja izdomāt, kurš progresa piemērs attiecas uz kādu no tiesībām. To pašu var darīt arī ar izaicinājumiem. Viņi var izgriezt un piestiprināt vai ierakstīt savu statistiku tukšajā paraugformā (**9. pielikums**).

2. variants. Palūdziet skolēnus izpētīt sasniegumus un izaicinājumus saistībā ar bērnu tiesību jautājumiem. Lai atvieglotu skolēnu darbu, varat parādīt **8. un 10. pielikumu**. Pēc tam skolēni aizpilda **9. pielikumu** paši, ierakstot galvenos faktus un informāciju sasniegumu un izaicinājumu trīsstūros pie katra bērnu tiesību panta.

Tad, kad skolēni ir beiguši savus pētījumus, palūdziet tos sanākt kopā uz klases diskusiju. Pavaicājiet skolēniem: *Vai statistika un skaitļi viņus izbrīnīja?*

Paskaidrojiet skolēniem, ka pasaule visu laiku mainās. *Vai viņiem šķiet, ka bērniība ir mainījies laika gaitā? Vai ir jauni izaicinājumi, ar kuriem saskaras bērni tagad, salīdzinot ar bērniem pirms 30 gadiem? Vai ir kādas bērnu tiesības, kas iztrūkst?*

Piezīme mācību stundas vadītājiem. Bērni var nosaukt digitālos/tiešsaistes jautājumus, piemēram, tiesības piekļūt internetam, tiesības būt pasargātam tiešsaistē u.t.t. Neskatoties uz to, ka konvencijā digitālie jautājumi nav atsevišķi izcelti, daudzi panti ir pietiekami plaši, lai ietvertu arī šos jautājumus, piemēram, 17. pants (piekļuve informācijai) un 13. pants (vārda brīvība).

Jautājumi skolēniem

Kā mēs varētu pārvērst bērnu tiesību izaicinājumus un negatīvos faktus ilgtermiņos un pozitīvos stāstos?

*Kādus plānus mums būtu jāveido? Lauziet skolēniem apspriest sākotnējās idejas un tad parādiet **11. pielikumu**.*

Kā globālie mērķi varētu palīdzēt nodrošināt visas bērnu tiesības?

Paskaidrojiet skolēniem, ka globālos mērķus (tāpat kā konvenciju) apstiprināja (193), tādēļ tā ir šo valdību atbildība, lai mērķi tiktu sasniegti. Katram globālajam mērķim ir vairāki apakšmērķi, kas paredzēti mērķa sasniegšanai. Šie globālo mērķu uzdevumi palīdzēs ieviest arī konvenciju. Globālie mērķi ir savstarpēji saistīti un vienlīdz svarīgi.

Lai gan ir izaicinājumi, kuriem nevarēsīm rast drīzu risinājumu, globālie mērķi ir darbības plāns, lai veicinātu cieņu pret bērnu tiesībām visā pasaulē.

Jūs varat izvēlēties piesaistīt katru globālo mērķi bērnu tiesībām individuāli, grupās vai visai klasei kopā. Pēc tam palūdziet skolēnus ierakstīt globālā mērķa numuru blakus bērnu tiesību trīsstūrim, izmantojot **9 pielikuma** paraugu. Aizpildītas skolēnu darba lapas rezultātu var apskatīt 12. pielikumā. Ņemiet vērā, ka daudzi globālie mērķi sasaistās ar visām bērnu tiesībām, tādēļ skolēni var izvēlēties pabeigt aktivitāti ar globālajiem mērķiem, kas nav parādīti piemērā.

Papildu aktivitāte

Šī varētu būt laba iespēja skolēniem piedalīties Hansa Roslinga Faktu aptaujā

<http://forms.gapminder.org/s3/test-2018>, lai ar faktiem parādītu ne tikai bērnības problēmas, bet arī citas globālās problēmas.

4. solis: Runāt par bērnības nākotni

20
min.

Paskaidrojiet skolēniem, ka tagad, kad viņi labāk izprot dažus no izaicinājumiem, ar kuriem bērni saskaras visā pasaulē, viņiem jārada sava nākotnes bērnības vīzija, kurā tiktu cienītas visas bērnu tiesības. Ļaujiet skolēniem izvēlēties to, kā viņi vēlētos pastāstīt par savu nākotnes bērnības vīziju.

Piemēram...

- Uzrakstīt rakstu avīzē par izaicinājumiem, ar kuriem saskaras bērni, īstenojot savas tiesības.
- Iedomāties, ka jāveido raksts laikrakstam, kas iznāks 2049. gadā, kad visiem bērniem pasaulē ir nodrošinātas vienādas tiesības, un jāpastāsta, kā tas tika panākts.
- Uzrakstīt dzejoli ar savu nākotnes bērnības vīziju.
- Uzzīmēt/uzgleznot pasauli, kurā visiem bērniem ir vienādas iespējas izbaudīt bērnību, kurā tiek cienītas viņu tiesības (varat izmantot ilustrācijas no **1., 2., 3. un 4. pielikuma**).
- Uzrakstīt dziesmu, kas raksturo skolēna vīziju par nākotnes bērnību.
- Uzrakstīt īsu nodaļu/rindkopu par savu nākotnes bērnības vīziju, ko varētu apkopot kopējā klases grāmatā.

unicef | WORLD CHILDREN'S DAY

Pasaules bērnu diena ir UNICEF ikgadējā rīcības diena, kurā plaši iesaistās bērni. Katru gadu 20. novembrī – Bērnu tiesību konvencijas gadadienā – bērni visā pasaulē iejūtas politiķu, uzņēmēju vai mediju, sporta, izklaides, skolu un citu institūciju darbinieku lomās, kuras parasti pilda pieaugušie.

#KidsTakeover ir viens no veidiem, kā izplatīt un veicināt izpratni par nozīmīgākajām problēmām, ar kurām bērni saskaras. Tā ir bērnu tiesību demonstrācija un veids kā parādīt, ka visiem bērniem ir tiesības tikt sadzirdētiem, piedalīties un būt par sabiedrības daļu.

Ir daudz veidu, kā varat piedalīties bērnu tiesību svinībās Pasaules bērnu dienā. Lūk, dažas idejas!

- **Pavaicājiet skolēniem.** Kādas iespējas un notikumus viņi vēlētos skolā, lai parādītu savas tiesības tikt sadzirdētiem un uzklausītiem?
- **Skolēni skolotāju lomās.** Skolēni dalās savās iemaņās, prasmēs un idejās, vadot aktivitātes citiem skolēniem vai pat skolotājiem.
- **Skolēnu padomes vai komitejas.** Skolēniem ir iespēja runāt ar saviem skolēnu padomes pārstāvjiem un apspriest problēmas vai idejas.
- **Atvērto durvju diena.** Skolotāji atstāj durvis atvērtas, lai katrs skolēns varētu ienākt un runāt par bērnu tiesību jautājumiem.
- **Uzaiciniet vietējo avīzes vai radiostacijas pārstāvi uz skolu.** Tas ļautu skolēniem svinēt un dalīties atziņās ar plašāku auditoriju.
- **Iesaistiet plašāku sabiedrību.** Uzaiciniet vecākus vai aizbildņus uz skolu, lai noklausītos skolēnu prezentāciju par konvenciju.
- **Sarīkojiet skolā debates.** Organizējiet skolā debates par bērnu tiesībām.
- **Padomdevēji.** Salieciet vienā pāri jaunākus un vecākus skolēnus, lai tie viens otram dotu padomus.
- **Rīkojieties kopienā.** Aiciniet skolēnus tikties ar vietējās varas pārstāvjiem, tādējādi īstenojot savas tiesības.
- **Skola zilā krāsā.** Palūdziet skolēnus un skolotājus tērpties zilā krāsā un izdekorēt skolu 20. novembrī, lai atzīmētu Pasaules bērnu dienu!

#KidsTakeover nav tikai izklaide. Padomājiet par to, kā Pasaules bērnu dienā skolēnu pieņemtie lēmumi un veiktās darbības varētu tikt ieviestas jūsu skolā un kā tas varētu paplašināt iespēju bērniem līdzdarboties pastāvīgi. **Lūdzu, iesaistiet bērnus un jauniešus visā procesa gaitā, sākot ar plānošanu līdz izpildei! Tas saskan ar šīs dienas saukli – „bērni bērniem”!**

Lai nodrošinātu pozitīvu, drošu un cieņpilnu pieredzi visiem iesaistītajiem, #KidsTakeover vajadzētu ņemt vērā detalizētās UNICEF vadlīnijas, kas atrodamas <https://uni.cf/kidstakeoversafeguarding>

Dalieties savu skolēnu radošajos darbos ar mums!

Dalieties ar skolēnu mācību fotogrāfijām, lai mēs varētu stiprināt viņu balsis!

Sūtīt mums **e-pastu** lesson@project-everyone.org un programmas@unesco.lv.

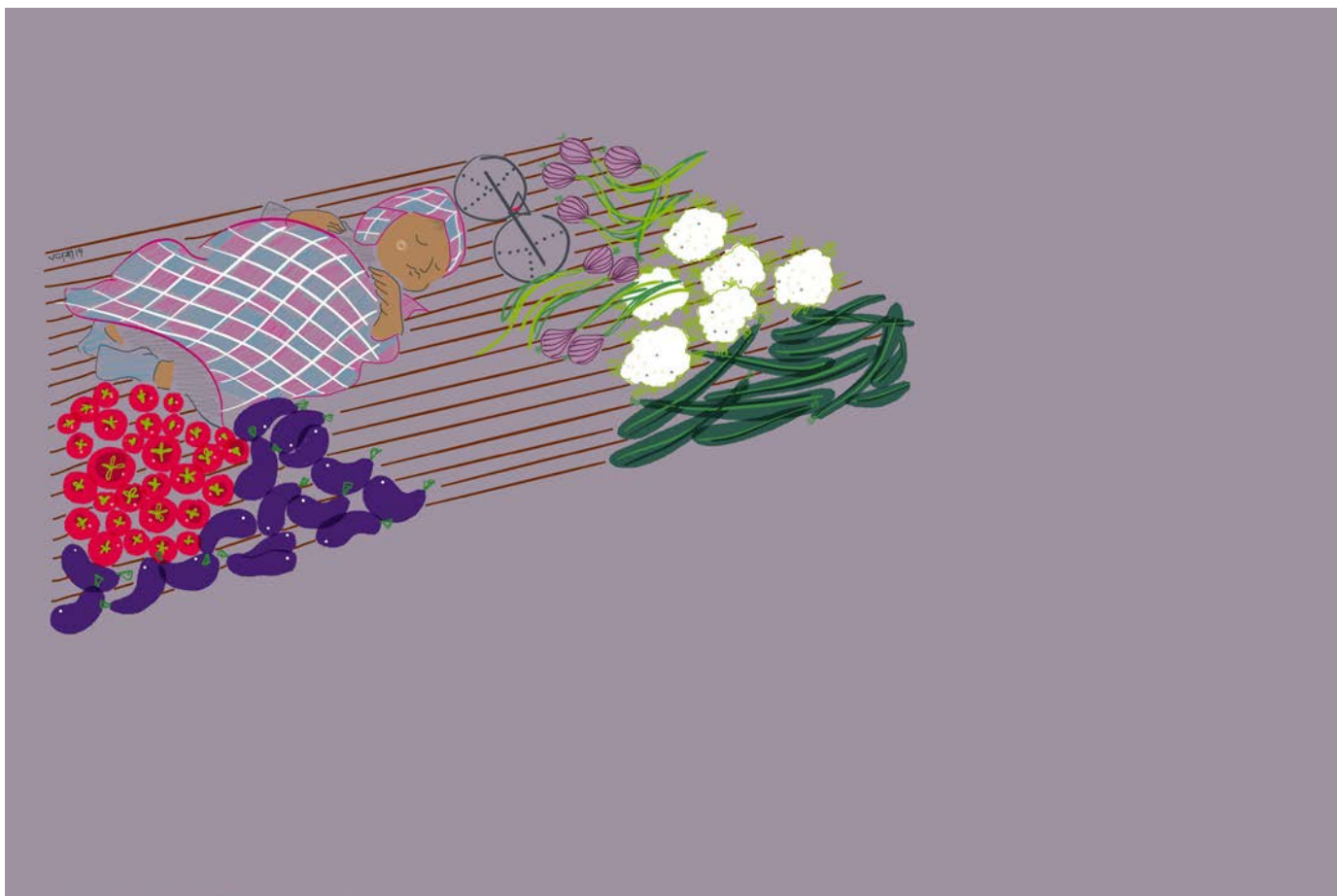
Twitter: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson @UNICEF

Facebook: @PasaulesStunda @TheWorldsLargestLesson

Instagram: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

Izmantojiet mirklībikas **#ForEveryChild**, **#KidsTakeover**, **#WorldChildrensDay**, lai pastāstītu, ko jūsu skolēni saka par bērniības nākotni!

1. pielikums: Bērnības ilustrācijas

Attēls: Vidžaija Raendra Barge

2. pielikums: Bērnības ilustrācijas

Attēls: Alfjjs Luna Montesinos

3. pielikums: Bērnības ilustrācijas

Attēls: Aneta Pahojska

4. pielikums: Bērnības ilustrācijas

Attēls: Kriss Gedberijs

5. pielikums: Bērnu tiesību konvencija – vienkāršotā versija

1. BĒRNA DEFINĪCIJA	2. NOVĒRSTA DISKRIMINĀCIJA	3. BĒRNA LABĀKĀS INTERESES	4. VISAS TIESĪBAS KATRAM BĒRNAM	5. ĢIMENES ATBALSTS BĒRNA ATTĪSTĪBAI	6. DZĪVĪBA, IZDZĪVOŠANA UN ATTĪSTĪBA	7. VĀRDS UN TAUTĪBA
8. IDENTITĀTE	9. KONTAKTS AR VECĀKIEM	10. KONTAKTS AR VECĀKIEM DAŽĀDĀS VALSTĪS	11. AIZSARDZĪBA NO NOLAUPĪŠANAS	12. BĒRNU UZSKATU CIENĪŠANA	13. VĀRDA BRĪVĪBA	14. DOMAS UN RELIĢIJAS BRĪVĪBA
15. GRUPU VEIDOŠANA UN PIEVIENOŠANĀS TĀM	16. PRIVĀTUMS	17. PIEKĻUVE INFORMĀCIJAI	18. VECĀKU LOMA	19. AIZSARDZĪBA NO VARDARBĪBAS	20. BĒRNI BEZ ĢIMENĒM	21. ADOPTĒTIE BĒRNI
22. BĒĢĻU BĒRNI	23. BĒRNI AR INVALIDITĀTI	24. VESELĪBA, ŪDENS, PĀRTIKA, VIDE	25. BĒRNU DZĪVESVIETA	26. SOCIĀLĀ UN EKONOMISKĀ PALĪDZĪBA	27. ĒDIENS, APĢĒRBS UN DROŠAS MĀJAS	28. PIEEJAMA IZGLĪTĪBA
29. IZGLĪTĪBAS MĒRĶI	30. MINORITĀŠU KULTŪRA, VALODA UN RELIĢIJA	31. ATPŪTA, ROTAĻAS, BRĪVAIS LAIKS, KULTŪRA, MĀKSLA	32. AIZSARDZĪBA NO BĪSTAMA DARBA	33. AIZSARDZĪBA NO NARKOTISKAJĀM VIELĀM	34. AIZSARDZĪBA NO SEKSUĀLĀS VARDARBĪBAS	35. CILVĒKTIRDZNIECĪBAS NOVĒRŠANA
36. AIZSARDZĪBA NO IZMANTOŠANAS	37. BĒRNI APCIETINĀJUMĀ	38. AIZSARDZĪBA NO KARA	39. REHABILITĀCIJA UN REINTEGRĀCIJA	40. TIESISKUMS BĒRNIEM	41. BĒRNA INTERESĒM PIEMĒROTĀKĀIS LIKUMS	42. VISIEM JĀZINA BĒRNU TIESĪBAS

43.–54.
KĀ STRĀDĀ
KONVENCIJA

6. pielikums: ANO Bērnu tiesību konvencijas kartiņas (vienkāršotas bērniem)

1. pants. Visiem, kas jaunāki par 18 gadiem, ir visas šajā konvencijā aprakstītās tiesības.	2. pants. Visiem bērniem ir šīs tiesības neatkarīgi no tā, kur viņi dzīvo, ko dara viņu vecāki, kādā valodā viņi runā, kāda ir viņu reliģija vai kultūra, vai bērns ir puika vai meitene, vai viņam ir invaliditāte, vai bērns ir bagāts vai nabags. Iepriekš minētais nedrīkst būt par pamatu negodīgai attieksmei.	3. pants. Visiem pieaugušajiem ir jādara tā, lai bērniem būtu labāk. Tad, kad pieaugušie pieņem lēmumus, viņiem vajadzētu padomāt par to, kā tie ietekmēs bērnus.
4. pants. Valdībām ir jāpieliek visas pūles, lai nodrošinātu šajā konvencijā ietvertās tiesības.	5. pants. Valdībām vajadzētu respektēt ģimeņu tiesības un atbildību audzināt savus bērnus tā, lai tie prastu pareizi izmantot savas tiesības.	6. pants. Visiem bērniem ir tiesības uz dzīvību, izdzīvošanu un attīstību.
7. pants. Bērniem ir tiesības uz vārdu, un valdībai tas ir oficiāli jāatzīst. Viņiem ir tiesības uz pilsonību (piederību valstij).	8. pants. Bērniem ir tiesības uz identitāti – oficiālu dokumentu, kas viņi ir. Nevienam nav tiesības to atņemt.	9. pants. Bērni nedrīkst tikt šķirti no saviem vecākiem, ja vien tas netiek darīts viņu pašu dēļ. Bērniem, kuru vecāki ir šķīrušies, vajadzētu uzturēt kontaktus ar abiem vecākiem, ja vien tas nekaitē bērnam pašam.

6. pielikums: ANO Bērnu tiesību konvencijas kartiņas (vienkāršotas bērniem)

10. pants Ja bērns nedzīvo vienā valstī ar vecākiem, viņiem ir tiesības būt kopā vienā vietā.	11. pants Valdībām ir jāaptur nelegāla bērnu izvešana uz ārvalstīm.	12. pants Bērniem ir tiesības uz savu viedokli, un pieaugušajiem tajā ir jāieklausās un jāvelta uzmanība.
13. pants Bērniem ir tiesības atklāt un dalīties tajā, ko viņi domā, ar citiem runājot, zīmējot, rakstot vai jebkādā citā veidā, ja tas nekaitē citiem cilvēkiem.	14. pants Bērniem ir tiesības izvēlēties savu reliģisko pārliecību un uzskatus. Vecākiem vajadzētu viņus mācīt par to, kas ir labi un slikti un kas ir labākais bērniem.	15. pants Bērniem ir tiesības izvēlēties savus draugus un pievienoties vai veidot grupas, ja tas nekaitē citiem.
16. pants Bērniem ir tiesības uz privātumu.	17. pants Bērniem ir tiesības saņemt informāciju, kas ir svarīga viņu labklājībai, no radio, avīzēm, grāmatām, datora un citiem avotiem. Pieaugušajiem jāpārliecinās, ka bērnu saņemtā informācija nav kaitējoša un jāpalīdz atrast un saprast nepieciešamo informāciju.	18. pants Bērniem ir tiesības augt ar vecāku(iem), ja tas ir iespējams. Valdībai vajadzētu palīdzēt vecākiem, tos atbalstot, īpaši tad, ja abi vecāki strādā.

6. pielikums: ANO Bērnu tiesību konvencijas kartiņas (vienkāršotas bērniem)

19. pants Valdībām ir jānodrošina, lai bērni būtu pienācīgi aprūpēti, un jāsargā tos no fiziskas un psiholoģiskas vardarbības un nevērības no aizbildņu puses.	20. pants Bērniem ir tiesības uz īpašu valsts aprūpi, ja viņi nevar dzīvot ar saviem vecākiem.	21. pants Ja bērni ir adoptēti, galvenajam uzsvaram jābūt uz to labklājību.
22. pants Bērniem ir tiesības uz īpašu aizsardzību un palīdzību, ja tie ir bēgļi, kā arī jābauda citas šajā konvencijā aprakstītās tiesības.	23. pants Ja bērniem ir invaliditāte, viņiem ir tiesības uz speciālu izglītību un aprūpi, kā arī visām šajā konvencijā aprakstītajām tiesībām, lai viņi varētu dzīvot pilnvērtīgu dzīvi.	24. pants Bērniem ir tiesības uz labāko pieejamo veselības aprūpi, drošu dzeramo ūdeni, tīru un drošu vidi un informāciju, lai saglabātu veselību.
25. pants Bērniem, kas dzīvo aprūpes iestādē vai nedzīvo mājās cita iemesla dēļ, ir tiesības uz regulāru viņa dzīves apstākļu atbilstības pārbaudi kritērijiem.	26. pants Valdībām vajadzētu nodrošināt papildu naudas līdzekļus bērniem no nabadzīgām ģimenēm.	27. pants Bērniem ir tiesības uz ēdienu, apģērbu, drošu dzīvesvietu un to, lai tiktu nodrošinātas viņu fiziskās un garīgās vajadzības. Valdībai vajadzētu palīdzēt tām ģimenēm un bērniem, kuri to nespēj atļauties.

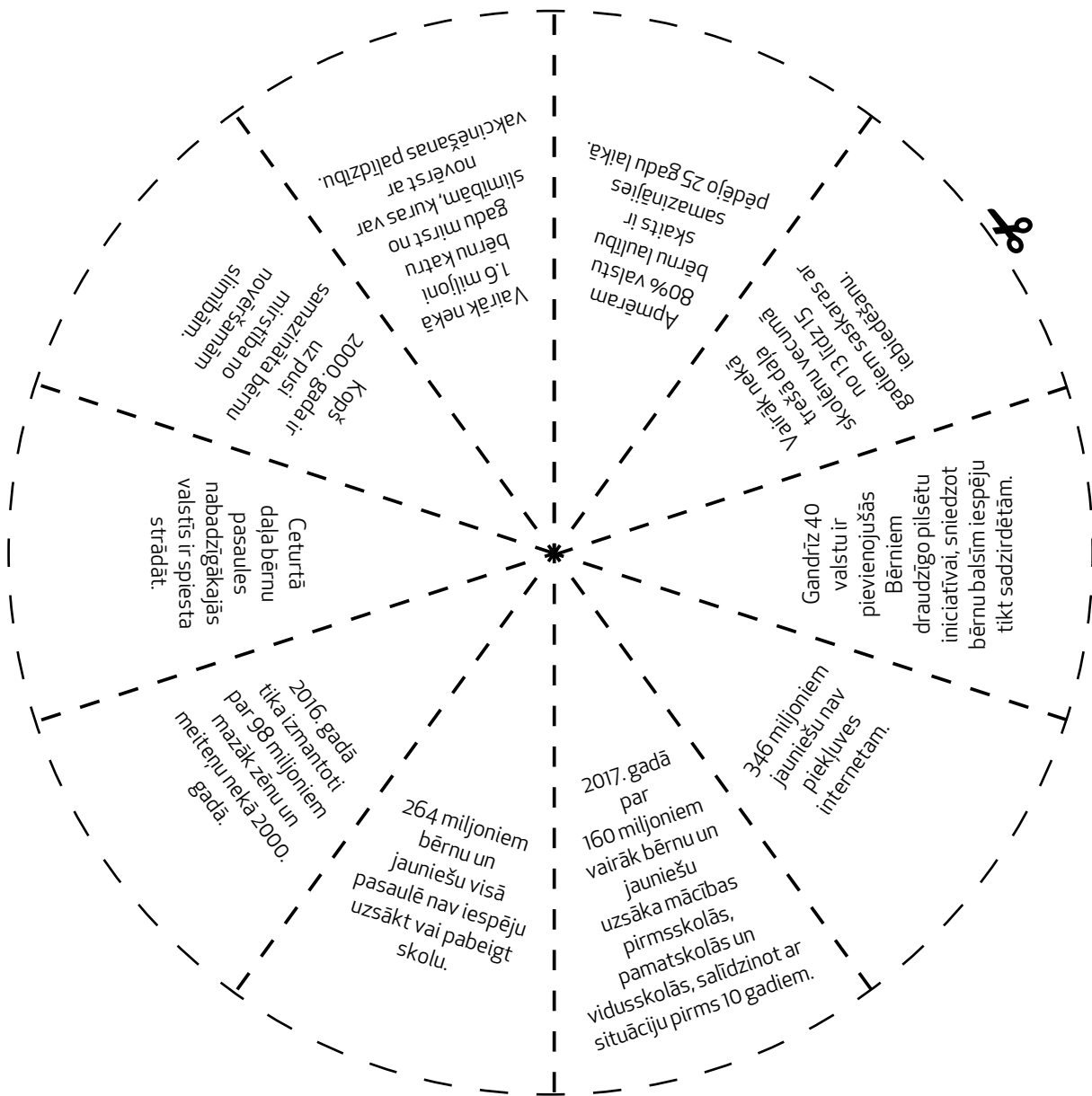
6. pielikums: ANO Bērnu tiesību konvencijas kartiņas (vienkāršotas bērniem)

28. pants Bērniem ir tiesības uz izglītību. Disciplīnai skolā jābūt tādai, kurā bērns saglabā savu cilvēcisko pašcieņu. Pamatizglītībai jābūt bez maksas. Bērnus jāiedrošina mācīties līdz augstākajai pieejamajai izglītības pakāpei.	29. pants Bērnu izglītībai vajadzētu palīdzēt viņiem izmantot un attīstīt savas spējas un talantus. Tai vajadzētu palīdzēt viņiem cienīt citu cilvēku tiesības, dzīvot mierā un aizsargāt apkārtējo vidi.	30. pants Bērniem ir tiesības baudīt savu kultūru, lietot dzimto valodu un praktizēt savu reliģiju pat tad, ja šīs vērtības nelīdzinās valsts, kurā viņi dzīvo, vairākuma uzskatiem.
31. pants Bērniem ir tiesības uz rotaļām, atpūtu un brīvo laiku, kā arī piedalīties kultūras un mākslas pasākumos.	32. pants Bērniem ir tiesības uz aizsardzību no darba, kas viņiem var kaitēt, kā arī var kaitēt viņu veselībai un izglītībai. Ja bērni strādā, viņiem ir tiesības uz drošību un godīgu samaksu.	33. pants Bērniem ir tiesības uz aizsardzību no narkotiskajām vielām un narkotisko vielu tirdzniecības.
34. pants Bērniem ir tiesības būt aizsargātiem no seksuālas vardarbības un seksuālas izmantošanas.	35. pants Valdībām ir jānodrošina, lai bērni netiktu nolaupīti, pārdoti vai pārvadāti kontrabandas ceļā.	36. pants Bērniem ir tiesības uz aizsardzību no ekspluatācijas (izmantošanas).

6. pielikums: ANO Bērnu tiesību konvencijas kartiņas (vienkāršotas bērniem)

37. pants Bērnus, kas pārkāpj likumu, nedrīkst nogalināt, spīdzināt, cietsirdīgi pret tiem izturēties vai ievietot cietumā kopā ar pieaugušajiem. Cietumsodam ir jābūt galējam līdzeklim un pēc iespējas īsākam. Bērniem cietumā ir jāsaņem tiesiskā palīdzība un jābūt iespējai uzturēt kontaktus ar ģimeni.	38. pants Bērniem ir tiesības uz aizsardzību no iesaistes karadarbībā un brīvību kara laikā. Bērnus nedrīkst iesaukt armijā vai piespiest piedalīties karadarbībā.	39. pants Bērniem ir tiesības uz palīdzību, ja viņi ir krituši par upuri vardarbībai, pamešanai novārtā vai necilvēcīgai attieksmei, lai tie varētu atjaunot savu veselību un pašcieņu.
40. pants Bērniem ir tiesības uz juridisko palīdzību un taisnīgu attieksmi no tiesiskās sistēmas puses, kas respektē viņu tiesības.	41. pants Ja valsts likumi nodrošina labāku bērnu tiesību aizsardzību nekā noteikts konvencijā, jāpiemēro šie likumi.	42. pants Bērniem ir tiesības zināt savas tiesības. Pieaugušajiem vajadzētu zināt šīs tiesības un palīdzēt bērniem tās saprast.
43.–54. pants Šie panti nosaka to, kā valdības un starptautiskas organizācijas (piemēram, UNICEF) darbosies, lai nodrošinātu šīs tiesības visiem bērniem.		

7. pielikums: Skolēnu faktu lapa

8. pielikums: Fakti par bērniem stāvoklī¹

Lai iegūtu vairāk informācijas par bērnu tiesību problēmām, apmeklējiet www.data.unicef.org.

- 346 miljoniem jauniešu nav piekļuves internetam.*
- Pasaules darba organizācija ziņo, ka tiek nodarbināti aptuveni 152 miljoni bērnu vecumā no 5 līdz 17 gadiem.**
- Pasaules nabadzīgākajās valstīs tiek nodarbināts katrs ceturtais bērns.*
- 114 miljoni nodarbināto bērnu nav sasnieguši 14 gadu vecumu.**
- 2016. gadā tika nodarbināti par 98 miljoniem mazāk bērnu nekā 2000. gadā.*
- 93% bērnu apgalvo, ka rotaļas liek viņiem justies laimīgākiem.**
- Rotaļas ir viens no svarīgākajiem veidiem, kā mazi bērni apgūst nepieciešamās zināšanas un prasmes.*
- Katru dienu izdzīvos 18 000 bērnu, kas būtu miruši no novēršamām slimībām.*
- Poliomiēlīts ir izskausts visā pasaulē, izņemot trīs valstis.****
- Bērnu mirstība no novēršamām slimībām kopš 2000. gada ir samazināta uz pusi.****
- Vakcinēšana katru gadu izglābj 2–3 miljonu bērnu dzīvības no tādām nāvējošām kaitēm kā masalas, diareja un pneimonija.*
- Laikā no 2000. līdz 2014. gadam vakcinēšana pret masalām ir novērsusi aptuveni 17.1 miljonus nāves gadījumu.
- Kopš 2000. gada pret poliomiēlītu ir vakcinēti 2.5 miljardi bērnu, un poliomiēlīta gadījumu skaits ir samazinājies par vairāk nekā 99 procentiem, 2017. gadā sasniedzot tikai 22 gadījumus gadā.*
- Katru dienu mirst aptuveni 15 000 bērnu vecumā līdz 5 gadiem.*
- 31% skolu nav tīra ūdens.*
- Katru gadu 1.5 miljoni bērnu mirst no slimībām, kuras varēja novērst ar vakcinēšanas palīdzību.*
- 2017. gadā par 160 miljoniem vairāk bērnu un jauniešu uzsāka mācības pirmsskolās, pamatskolās un vidusskolās nekā pirms 10 gadiem.*
- 264 miljoniem bērnu un jauniešu visā pasaulē nav iespēju uzsākt vai pabeigt skolu.*
- Skolā nemācās 63 miljoni sākumskolas vecuma bērnu (6–11 gadus veci).*
- Skolā nemācās 61 miljons pamatskolas vecuma bērnu (12–14 gadus veci).*
- Lielākā daļa bērnu, kas nemācās skolā, ir jaunieši vidusskolas vecumā (15–17 gadus veci). Aptuveni 139 miljoni (53 procenti) neapmeklē skolu.*
- Vairāk nekā puse no bērniem, kas neapmeklē skolu, ir no Subsahāras Āfrikas.*
- Gandrīz katrs ceturtais skolu neapmeklējošais bērns dzīvo krīzes skartās valstīs.*
- Aptuveni 617 miljoni bērnu un jauniešu visā pasaulē nespēj sasniegt minimālo lasīšanas un rēķināšanas līmeni.*
- Katrs ceturtais skolu neapmeklējošais bērns dzīvo krīzes skartā valstī.*
- Vairāk nekā 100 miljoni jaunu cilvēku nemāk lasīt.*
- Vairāk nekā 20 valstu ir sākušas vērsties pret bērnu laulībām kopš 2015. gada.****
- Pēdējo desmit gadu laikā ir novērstas 25 miljoni bērnu laulības.****
- Pēdējo 25 gadu laikā apmēram 80% valstu ir samazinājies bērnu laulību skaits.****
- Katru gadu tiek apprecinātas 12 miljonu meiteņu līdz 18 gadu vecumam.*
- 75% bērnu vecumā no 2 līdz 4 gadiem regulāri cieš no aprūpētāju vardarbības.*
- Vairāk nekā trešā daļa skolēnu 13–15 gadu vecumā saskaras ar iebiedēšanu.*

¹ Informācijas avoti:

* = UNICEF dati www.unicef.org,

** = ILO www.ilo.org,

*** = Real Play Coalition, www.realplaycoalition.com,

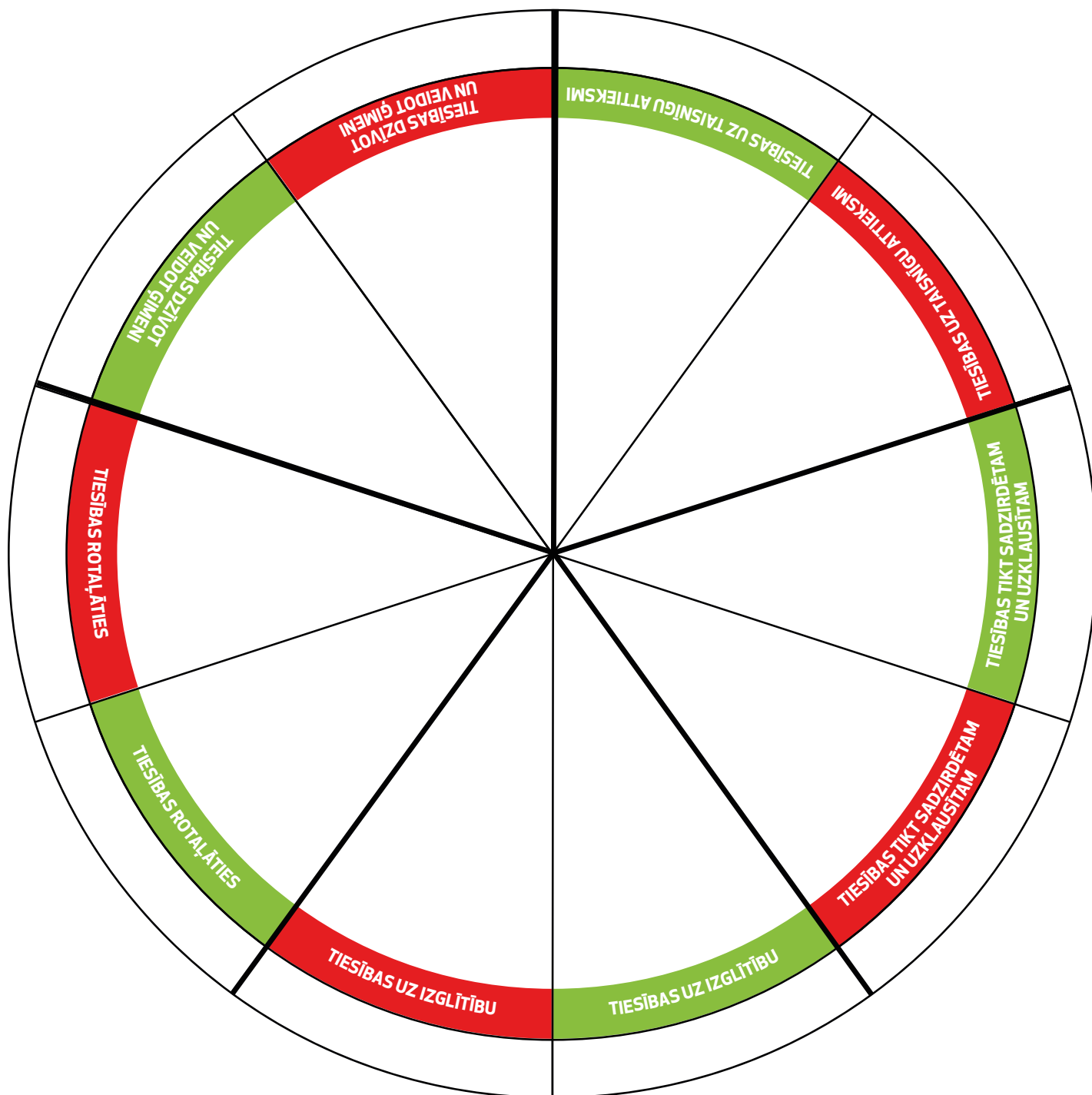
**** = ANO dati – www.un.org,

***** = Girls Not Brides, www.girlsnotbrides.org.

9. pielikums: Skolēnu veidlapa

Norādes: Aizpildiet bērnu tiesību sasniegumu (zaļā krāsā) un izaicinājumu (sarkanā krāsā) trīsstūrus.

Pēc tam izdomājiet, kuri globālie mērķi sasaucas ar attiecīgajām bērnu tiesībām un ierakstiet ārējā aplī.

10. pielikums: Noderīgas vietnes pētījumiem par bērnu tiesībām

Vietnes par tiesībām uz izglītību

- <https://www.obama.org/globalgirlsalliance/take-action/>
- <https://www.worldbank.org/en/topic/education/publication/misled-opportunities-the-high-cost-of-not-educating-girls>
- <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/fs48-one-five-children-adolescents-youth-out-school-2018-en.pdf>
- <https://www.unicef.org/mena/reports/education-under-fire>
- <http://datatopics.worldbank.org/education/country/afghanistan>

Vietnes par tiesībām uz taisnīgu attieksmi

- <https://www.girlsnotbrides.org/about-child-marriage/>
- <https://www.obama.org/globalgirlsalliance/take-action/>
- <https://www.worldbank.org/en/topic/education/publication/misled-opportunities-the-high-cost-of-not-educating-girls>
- <https://www.unicef.org/mena/reports/child-marriage-middle-east-and-north-africa>
- <https://www.gatesfoundation.org/goalkeepers/report>

Vietnes par tiesībām rotaļāties

- <https://www.realplaycoalition.com/value-of-play-report/>
- <https://www.antislavery.org/slavery-today/child-slavery/>
- <https://www.ilo.org/ipecc/facts/lang--en/index.htm>
- https://www.unicef.org/protection/57929_child_labour.html

Vietnes par tiesībām būt veseliem

- <https://www.gatesfoundation.org/>
- https://www.who.int/gender/documents/gender_health_malaria.pdf
- <https://www.who.int/>
- <https://www1.wfp.org/>
- <https://www.gatesfoundation.org/goalkeepers/report>

Vietnes par tiesībām tikt sadzirdētiem un uzklausiētiem

- <https://sdg-tracker.org/>
- <https://www.unicef.org/>
- <https://www.globalcitizen.org/en/>

GLOBĀLIE MĒRĶI

Ilgtspējīgai attīstībai

12. pielikums: Aizpildītas skolēnu faktu lapas piemērs

